

hurtig remission og med lav risiko for svær blødning. En lille gruppe børn med vedvarende svær trombocytopeni har klinisk betydende morbiditet målt på antallet af hændelser. Langtidsopfølgning af børn med akut og kronisk ITP er nødvendig for at få et komplet billede af sygdommen og dens konsekvenser.

Korrespondance: *Mimi Kjærsgaard*, Børneafdelingen, Århus Universitetshospital, Skejby, DK-8200 Århus N. E-mail: kjaersgaard@dadlnet.dk

Antaget: 22. august 2007
Interessekonflikter: Ingen

Taksigelser: Tak til medlemmerne af Den Danske Pædiatriske ITP-studiegruppe, som 1998-2000 omhyggeligt rapporterede nydiagnosticerede ITP-tilfælde fra børneafdelingerne: *Elisabet Brenøe*, Amager Hospital; *Gunna Erichsen*, Gentofte Hospital; *Lissi Bank Lassen*, Herning Centralsygehus; *Malgorzata Pulczynska Wason*, Hillerød Sygehus; *Per-Henrik Kaad*, Hjørring Sygehus; *Karsten Maidahl Christiansen*, Holbæk Centralsygehus; *Niels Henrik Valerius*, Hvidovre Hospital; *Frode Joensen*, Kolding Sygehus; *Lene Bohr*, Nykøbing Falster Centralsygehus; *Mogens Hejl*, Odense Universitetshospital; *Kirsten Storm*, Randers Centralsygehus; *Stig Winther-Rasmussen*, Roskilde Amtssygehus; *Peder Skov Wehner* og *Henrik Hasle*, Skejby Sygehus; *Frank Nielsen*, Sønderborg Sygehus; *Karen Nørgaard*, Viborg Sygehus.

Litteratur

- Cohn J. Thrombocytopenia in childhood: an evaluation of 433 patients. *Scand J Haematol* 1976;16:226-40.
- Rosthøj S, Rajantie J, Zeller B et al. Duration and morbidity of newly diagnosed idiopathic thrombocytopenic purpura in children: a prospective Nordic study of an unselected cohort. *J Pediatr* 2003;143:302-7.
- Zeller B, Rajantie J, Hedlund-Treutiger I et al. Childhood idiopathic thrombocytopenic purpura in the Nordic countries: epidemiology and predictors of chronic disease. *Acta Paediatr* 2005;94:178-84.
- Zeller B, Helgestad J, Hellebostad M et al. Immune thrombocytopenic purpura in childhood in Norway: a prospective, population-based registration. *Pediatr Hematol Oncol* 2000;17:551-8.
- Watts RG. Idiopathic thrombocytopenic purpura: a 10-year natural history study at the childrens hospital of alabama. *Clin Pediatr (Phila)* 2004;43:691-702.
- Kühne T, Buchanan GR, Zimmerman S et al. A prospective comparative study of 2540 infants and children with newly diagnosed idiopathic thrombocytopenic purpura (ITP) from the Intercontinental Childhood ITP Study Group. *J Pediatr* 2003;143:605-8.
- George JN, Woolf SH, Raskob GE et al. Idiopathic thrombocytopenic purpura: a practice guideline developed by explicit methods for the American Society of Hematology. *Blood* 1996;88:3-40.
- British Committee for Standards in Haematology, General Haematology Task Force. Guidelines for the investigation and management of idiopathic thrombocytopenic purpura in adults, children and in pregnancy. *Br J Haematol* 2003;120:574-96.
- Butros LJ, Bussel JB. Intracranial hemorrhage in immune thrombocytopenic purpura: a retrospective analysis. *J Pediatr Hematol Oncol* 2003;25:660-4.
- Chandra J, Ravi R, Singh V et al. Bleeding manifestations in severely thrombocytopenic children with immune thrombocytopenic purpura. *Hematology* 2006;11:131-3.
- Rosthøj S, Nielsen S, Pedersen FK. Randomized trial comparing intravenous immunoglobulin with methylprednisolone pulse therapy in acute idiopathic thrombocytopenic purpura. Danish I.T.P. Study Group. *Acta Paediatr* 1996;85:910-5.
- Coopamah MD, Garvey MB, Freedman J et al. Cellular immune mechanisms in autoimmune thrombocytopenic purpura: an update. *Transfus Med Rev* 2003;17:69-80.
- Jonville-Bera AP, Autret E, Galy-Eyraud C et al. Thrombocytopenic purpura after measles, mumps and rubella vaccination: a retrospective survey by the French regional pharmacovigilance centres and pasteur-merieux serums et vaccins. *Pediatr Infect Dis J* 1996;15:44-8.
- Wang JD, Huang FL, Chen PY et al. Acute immune thrombocytopenic purpura in infants: associated factors, clinical features, treatment and long-term outcome. *Eur J Haematol* 2006;77:334-7.
- Rajantie J, Zeller B, Treutiger I et al. Vaccination associated thrombocytopenic purpura in children. *Vaccine* 2007;25:1838-40.
- Bolton-Maggs PH, Moon I. Assessment of UK practice for management of acute childhood idiopathic thrombocytopenic purpura against published guidelines. *Lancet* 1997;350:620-3.
- Rosthøj S, Hedlund-Treutiger I, Rajantie J et al. Age-dependent differences in Nordic children with ITP. *J Pediatr* 2005;146:151-2.
- Robb LG, Tiedeman K. Idiopathic thrombocytopenic purpura: predictors of chronic disease. *Arch Dis Child* 1990;65:502-6.
- Ahmed S, Siddiqui AK, Shahid RK et al. Prognostic variables in newly diagnosed childhood immune thrombocytopenia. *Am J Hematol* 2004;77:358-62.
- Belletrutti M, Ali K, Barnard D et al. Chronic immune thrombocytopenic purpura in children: a survey of the canadian experience. *J Pediatr Hematol Oncol* 2007;29:95-100.

Danske jægers holdninger til sikkerhed og adfærd under jagtudøvelse – en spørgeskemaundersøgelse

Læge Matthias Therbo & Læge Christian von der Osten

Foreningen Sikker Jagt, Jyllinge

Resume

Introduktion: Der sker hvert år ulykker og skader under jagtudøvelse. Danske jægers generelle oplevelse af sikkerheden under jagt er ikke kendt. Omfanget af jægers anvendelse af sikkerhedsforanstaltninger, såsom blandt andre høreværn, beskyttelsesbriller og orange hattebånd og vest (OBV), er heller ikke kendt. Vi præsenterer her første del (del 1) af en omfattende spørgeskemaundersøgelse, hvor formålet blandt andet var at belyse ovennævnte problemstillinger.

Materiale og metoder: Spørgeskemaundersøgelsen var en anonym tværsnitsundersøgelse. Det validerede spørgeskema bestående af to underafsnit (del 1 og del 2) med fokus på henholdsvis generelle spørgsmål (demografi, holdning og adfærd) og specifikke spørgsmål (jagtulykker og omstændigheder) blev i marts 2002 postomdelt til 4.000 medlemmer af Danmarks Jægerforbund. I alt 1.797 brugbare besvarelser (svarprocent: 45) blev analyseret nærmere. **Resultater:** Mere end to ud af tre (70%) jægere havde på et tidspunkt under jagt oplevet bekymring for egen eller andres sikkerhed. Blandt de 21-25-årige havde ni ud af ti (91%) haft mindst en sådan oplevelse. Der var en signifikant ($p < 0,001$) alderssammenhæng. Henholdsvis 78% og 82% af jægerne anvendte aldrig høreværn respektive beskyttelsesbrille under jagt. 57% af jægerne

VIDENSKAB OG PRAKSIS | ORIGINALARTIKEL

anvendte OBV rutinemæssigt under jagt. Vedrørende alkoholforbrug indtog 86% to genstande eller mindre under jagt.

Konklusion: Intensiveret fokus på emnet sikkerhed under jagtudøvelse er afgørende, for såvel mindre som mere erfarne jægere, hvis risikoen for alvorlige ulykker og skader skal reduceres i fremtiden.

Der er omtrent 163.000 jagttegnsløbere (jægere) i Danmark [1]. Jagt med skydevåben må i Danmark udøves fra det fyldte 16. år (indtil det fyldte 18. år dog kun ifølge med en voksen, der har jagttegn), hvis jagtudøveren er i besiddelse af gyldigt jagttegn.

Danske jægers adfærd og holdning til sikkerhed under jagtudøvelse er ikke videnskabeligt belyst i litteraturen. Tilgængelige publicerede arbejder [2-6] omhandlende skudulykker bygger næsten udelukkende på oplysninger fra politirapporter, obduktionsrapporter og forsikringselskaber (tertiære kilder) og omfatter hovedsageligt fatale jagtulykker. *Karger et al* [7] fandt ved gennemgang af litteraturen bemærkelsesværdig store forskelle i estimerne over andelen af jagtulykker. I forbindelse med opgørelser af personskader, hvor skydevåben havde været impliceret, varierede estimerne fra 7% til 60%. Disse fund mere end antyder vigtigheden af systematik i registreringsrutinerne, der skønnes at variere betydeligt såvel regionalt som nationalt. Det synes imidlertid at være rimeligt at antage, at den enkelte jægers adfærd under jagt, herunder fokusering på egen og andres sikkerhed, er en afgørende faktor i forbindelse med jagtulykkers opståen. I Danmark forekommer der årligt skudulykker med permanente øjenskader til følge [8]. Hvor stor en andel af danske jægere, der anvender beskyttelsesbriller rutinemæssigt under jagt, vides ikke. Hvor mange danske jægere, der rutinemæssigt anvender orange hattebånd og vest (OBV) under jagtudøvelse, vides heller ikke. Dansk jagtforsikring A/S offentliggør årligt antallet af anmeldte jagtulykker. De nærmere omstændigheder omkring disse skaders opståen fremgår ikke af opgørelserne. Dansk Jagtforsikring A/S har i samarbejde med Danmarks Jægerforbund (DJ) og Skov & Naturstyrelsen udgivet en lille folder [9] om sikkerhed, heri nævnes brugen af OBV, beskyttelsesbriller og høreværn samt etik under jagt. Herudover udbyder DJ et kursus i jagtledelse, der blandt andet omfatter emnet sikkerhed. I en omfattende spørgeskemaundersøgelse præsenterer vi her resultaterne af undersøgelsens generelle del (del 1), hvori der fokuseres på adfærd og holdninger blandt danske jægere.

Materiale og metoder

Undersøgelsen er en anonym tværsnitsundersøgelse med et postomdelt spørgeskema, der blev udsendt i marts måned 2002. Spørgeskemaet bestod af 48 generelle spørgsmål (del 1) og blev ad to omgange som pilotstudie udsendt til 200 tilfældigt udvalgte medlemmer af DJ. Herefter blev det validerede

spørgeskema med returfrist på tre uger udsendt til 4.000 medlemmer af DJ. Der blev ikke fremsendt påmindelsesskrivelser efter svarfristens udløb. De respondenter, der svarede ja til, at de havde været involveret i eller direkte vidne til en jagtulykke inden for de seneste fem år op til undersøgelsen, blev bedt om at besvare yderligere et spørgeskema (del 2) bestående af 18 spørgsmål med fokus på omstændighederne omkring ulykkens opståen og art. En væsentlig del af spørgsmålene i spørgeskemaets del 1 er primært medtaget, for at de kan indgå som mulige effektvariable i forbindelse med multivariansanalyse af udvalgte parametre i spørgeskemaets del 2. Inklusionskriterierne for deltagelse i undersøgelsen var, at respondenterne årligt havde indløst jagttegn uafbrudt inden for de seneste fem år, og at respondenterens alder, på det tidspunkt skemaet blev besvaret, var 21 år eller derover.

Vi modtog 1.878 besvarede spørgeskemaer. Af disse opfyldte 78 besvarelser ikke nævnte inklusionskriterier. To respondenter bosiddende på Grønland og en respondent med totalt ophævet syn i en ukendt periode op til undersøgelsen blev ekskluderet. Resultatet blev 1.797 brugbare spørgeskemaer til videre analyse, svarende til en svarprocent på 45. Når vi tog højde for, at tre til fem procent af de adspurgte jægere enten var under 21 år eller ikke gik på jagt hvert år (baggrundsdata indhentet fra Faglig rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser nr. 656, februar 2008, samt vores to pilotstudier) blev den korrigerede svarprocent et par procent højere. Grundet usikkerheden på baggrundsdata i vores pilotstudier blev den korrigerede svarprocent dog ikke medtaget i vores resultater.

Undersøgelsen blev anmeldt til - og godkendt af Datatilsynet, under j.nr. 2001-41-0900.

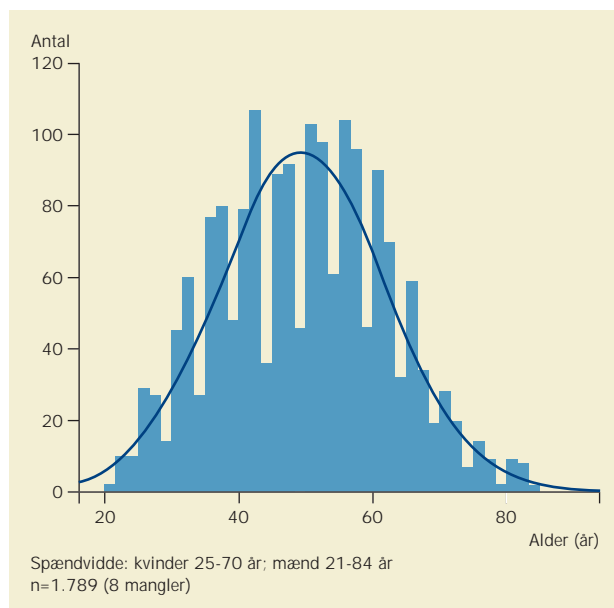
Statistikprogrammet SPSS version 13.0 blev anvendt ved beregningerne. Softwareprogrammet Random Program blev anvendt i forbindelse med det tilfældige udtræk af spørgeskemadeltagere fra DJ's registreringsdatabase. Der blev udført kontingenstabellanalyse med χ^2 -test for udvalgte parametre, og der blev ligeledes udført t-test. Signifikansniveauet var 5%.

Resultater

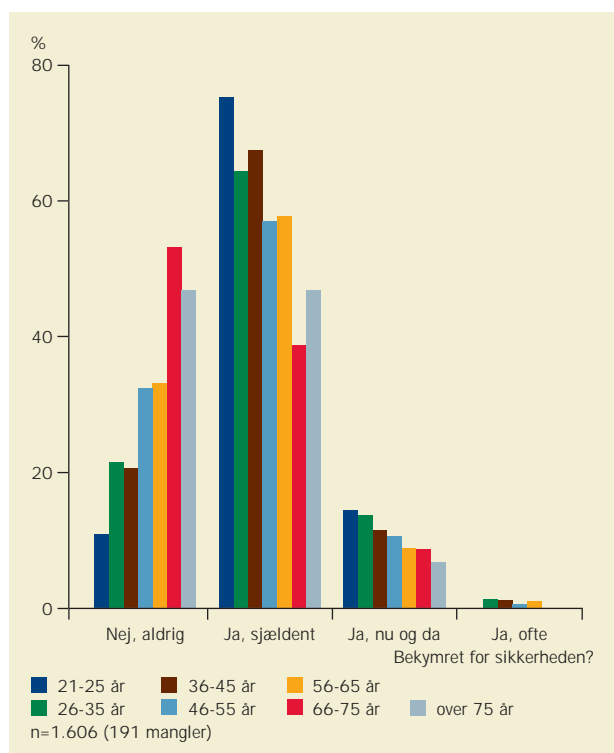
Af de 1.797 inkluderede respondenter var 1.765 (99%) mænd og 24 (1%) kvinder. (otte ubesvaret). Aldersfordelingen, der var gausisk, fremgår af **Figur 1**. Kvindernes gennemsnitsalder (42,4 år, standarddeviation (SD): 10,7 år) var signifikant ($p < 0,05$) lavere end mændenes (49,6 år, SD:12,5). Den relative andel af det samlede antal besvarelser fordelt på de fem landsregioner og korrigeret for antal indbyggere var ligeligt fordelt, bortset fra Region Hovedstaden, der lå 11% under gennemsnittet for de øvrige regioner. Gennemsnitsalderen ved erhvervelse af jagttegn var 20,8 år (SD: 7,9 år). 70% (1.258) (ni ubesvaret) af respondenterne havde haft jagttegn i mere end 20 år. 29% (syv) af kvinderne var vant til at omgås skydevåben, inden de erhvervede jagttegn, mod 61% (1.081) (fem ubesvaret) af mændene. 70% (1.232) af respondenterne

VIDENSKAB OG PRAKSIS | ORIGINALARTIKEL

svarede, at de gik på jagt mere end ti gange årligt. 80% (1.419) (11 ubesvaret) af respondenterne opbevarede hjemme deres skydevåben i et godkendt våbenskab (lovpligtig opbevaring af skydevåben i et godkendt våbenskab blev indført den 1. januar 2003). 78% (1.397) brugte aldrig høreværn under jagt.

Figur 1. Respondenternes aldersfordeling.

Figur 2. Aldersstratificerede andele af respondenter, der på et tidspunkt havde været bekymret for egen eller andres sikkerhed under jagtudøvelse.

82% (1.480) anvendte aldrig beskyttelsesbriller (egne briller ikke medregnet) under jagt. 57% (1.030) anvendte altid OBV. Med hensyn til alkoholindtagelse under jagtudøvelse indtog 86% (1.536) to genstande eller derunder. 14% (248) svarede, at de under jagt indtog mere end to genstande. Kvinder indtog signifikant ($p < 0,05$) mindre alkohol end mænd under jagtudøvelse. Ingen kvinder indtog over to genstande under jagt. 29% (syv) af kvinderne indtog slet ikke alkohol under jagtudøvelse mod 15% (263) af mændene. Alkoholindtagelsen stratificeret efter alder fremgår af **Tabel 1**. 70% (1.126) (191 ubesvaret) af respondenterne svarede ja til, at de på et tidspunkt havde været bekymret for egen eller andres sikkerhed under jagtudøvelse. Heraf havde 1% (11) ofte været bekymret, 15% (168) havde nu og da været bekymret, og 84% (947) havde sjældent været bekymret. 30% (480) af respondenterne svarede at de aldrig havde været bekymret for egen eller andres sikkerhed. Der var en signifikant ($p < 0,001$) sammenhæng imellem alder og bekymring for sikkerhed, således at de yngre jægere i højere grad end de ældre jægere havde oplevet situationer, hvor de havde været bekymret for egen eller andres sikkerhed (**Figur 2**). På spørgsmålet om, hvorvidt respondenter tidligere havde gennemgået et førstehjælpskursus og var i besiddelse af et godkendt førstehjælpsbevis svarede 70% (1.248) ja og 30% (543) nej (seks ubesvaret). Der var en signifikant ($p < 0,001$) alderssammenhæng således, at jo yngre respondenterne var, jo flere havde erhvervet førstehjælpskursus (**Tabel 2**). 75% (18) af de kvindelige mod 40% (701) (18 ubesvaret) af de mandlige respondenter svarede ja til indførelse af førstehjælp som obligatorisk element i forbindelse med erhvervelse af jagttegn. 50% (12) af de kvindelige respondenter mod 28% (490) (23 ubesvaret) af de mandlige svarede, at de ville føle sig mere tilpas under jagtudøvelse, hvis jagtdeltagerne havde et basalt førstehjælpskursus.

Diskussion

Vores undersøgelse viser, at adfærd og sikkerhed under jagt er noget, der optager en stor andel af de aktive jagtudøvere. Syv ud af ti jægere svarede i denne undersøgelse, at de på et tidspunkt under jagtudøvelse havde været bekymret for egen eller andres sikkerhed. De yngre jægere havde i højere grad (signifikant) oplevet situationer under jagt, hvor de havde været bekymrede for egen eller andres sikkerhed, end deres ældre jagtkolleger havde. Årsagen til, at yngre jægere er mere bekymrede, kan være en generelt øget fokus på sikkerhed igennem de senere år. Desuden viste vores undersøgelse, at kvindelige jægere i højere grad fokuserede på sikkerhed end deres mandlige kolleger gjorde. Vi fandt, at hele 78% af jægerne aldrig anvendte høreværn, og at 82% aldrig anvendte beskyttelsesbriller under jagtudøvelse. Skud med et haglgevær medfører impulsstøj på 160-165 decibel (dB) [10]. Ifølge Branchearbejdsmiljørådet for service og tjenesteydelser [11] bør ingen udsættes for impulsstøj på mere end 130-140 dB. 70% af jægerne går på jagt mere end ti gange årligt, og det må for-

VIDENSKAB OG PRAKSIS | ORIGINALARTIKEL

Tabel 1. Aldersstratificeret alkoholindtagelse under jagtudøvelse.

Alder, år	Respon- denter, n	0 genstande %	≤ 2 genstande %	> 2 genstande %
21-25	34	12	73	15
26-35	222	10	76	14
36-45	438	13	71	16
46-55	491	16	68	16
56-65	414	15	73	12
66-75	142	23	68	9
> 75	35	23	69	8

Tabel 2. Erhvervet førstehjælpskursus – aldersstratificeret.

Alder, år	Respon- denter, n	Ja n (%)	Nej n (%)
21-25	34	31 (91)	3 (9)
26-35	223	183 (82)	40 (18)
36-45	439	351 (80)	88 (20)
46-55	495	357 (72)	138 (28)
56-65	417	242 (58)	175 (42)
66-75	141	67 (48)	74 (52)
> 75	37	14 (38)	23 (62)

ventes, at en del høreskader opstår under jagt som følge af impulsstøj, når høreværn ikke anvendes. Som nævnt under introduktionen til denne artikel, opstår der årligt øjenskader som følge af skud under jagt [12]. *Örnehult et al* [3], fandt i en serie på 47 fatale skudulykker under jagt, at 74% af læsionerne var lokaliseret i den øvre del af legemet (hoved, hals og bryst). Vi konkluderer, at minimum otte ud af ti danske jægere vil have stor risiko for alvorlig øjenskade, hvis de træffes af et vådeskud. Kun 57% af jægerne anvendte rutinemæssigt OBV under jagt. Virkningen af anvendelsen af OBV som sikkerhedsforanstaltning under jagt er usikker, og der foreligger ikke publicerede kontrollerede studier, der kan af- eller bekræfte en effekt på ulykkesfrekvensen. I tidligere rapporter [13-16] antydes det, at brugen af OBV muligvis kan reducere risikoen for vådeskudulykker. Vedrørende alkoholindtagelse under jagt fandt vi, at 86% af jægerne indtog maksimalt to genstande under jagtudøvelse, og 15% indtog slet ingen alkohol. 14% indtog mere end to genstande under jagt. Ældre jægere (>65 år) og kvinder indtog gennemsnitligt mindre alkohol under jagt end deres øvrige jagtkolleger gjorde. Umiddelbart synes indtagelse af større mængder alkohol under jagtudøvelse ikke at være et udbredt problem blandt danske jægere. I spørgsmålet om anvendelse af godkendt våbenskab fandt vi, at hver femte jæger ikke opbevarede sit våben i et sådan. I en nyere opgørelse [17] af danske våbenbesiddere fandt man, at hver fjerde ikke opbevarede deres våben i et lovpligtigt våbenskab. Angående førstehjælp fandt vi, at 91% af de 21-25-årige havde erhvervet førstehjælpskursus, og at andelen af de jægere, der var i besiddelse af et førstehjælpskursusbevis, faldt signifikant med stigende alder. 75% af kvinderne mod 40% af mændene ønskede førstehjælp indført som et obligatorisk element i

jagttegnkursus. Det må forventes, at kommende nye (unge) jægere i langt højere grad end tidligere, vil have erhvervet førstehjælpskursus allerede inden jagttegnkursus påbegyndes. Dette skyldes formentlig, at der i samfundet i dag generelt i langt højere grad fokuseres på førstehjælp (førstehjælpskurser gennemføres allerede i en del folkeskoler, idrætsforeninger m.fl.). Effekten af indførelse af obligatorisk førstehjælpskursus til nye jægere vil derfor være tvivlsom. Alternativt burde der tilbydes vedligeholdelseskurser i førstehjælpskursusens mest basale emner samt et tilbud om førstehjælpskurser i regi af de lokale jagtforeninger. En svaghed i vores undersøgelse er den relativt lille svarandel (45%), hvilket betyder, at resultaterne umiddelbart skal tolkes med forsigtighed. Vi har imidlertid foretaget en tilnærmet bortfaldsanalyse idet vi fra Skov & Naturstyrelsen har indhentet data på alle danske jægere, der indløste jagttegn i 2006 (n = 155.107). Den gennemsnitlige procentvise difference imellem dem, der besvarede spørgeskemaet, og kontrolgruppen med hensyn til variablene alder, køn og regionsfordeling var henholdsvis 0,4%, 3,5% og 3%. Ud fra denne betragtning finder vi det rimeligt at antage, at materialet i en vis udstrækning er repræsentativt for danske jægere over 20 år. Havde vi udsendt rykkere til de jægere, der ikke besvarede skemaet, havde svarprocenten formentlig været højere. Vi valgte, af hensyn til de jægere, som måske havde været særlig berørte af tragiske jagtulykker, kun at udsende skemaet en gang. Endvidere blev jægere under 21 år ekskluderet af vores undersøgelse, men de udgør i øvrigt en interessant selektiv gruppe, der kunne være genstand for nærmere analyse. I vores undersøgelse indgår et relativt lille antal kvinder (n = 24), hvorfor forbehold må tages ved beregninger hvor variabelen køn indgår.

Korrespondance: *Matthias Therbo*, Foreningen Sikker Jagt, Lærkevej 27, DK-4040 Jyllinge. E-mail: mt@sikkerjagt.dk

Antaget: 17. september 2007
Interessekonflikter: Ingen

Taksigelser: Danmarks Jægerforbund takkes for imødekommende støtte til projektets praktiske gennemførelse. Dansk Jagtforsikring A/S takkes for økonomisk støtte i forbindelse med projektets gennemførelse.

Litteratur

1. Vildtinformation 07. København: Miljøministeriet, Skov & Naturstyrelsen 2007:16.
2. Carter GL. Accidental firearm fatalities and injuries among recreational hunters. *Ann Emerg Med* 1989;18:406-9.
3. Örnehult L, Eriksson A. Accidental firearm fatalities during hunting. *Am J Forensic Med Pathol* 1987;8:112-19.
4. Thomsen JL, Albrektsen SB. An investigation of the pattern of firearms fatalities before and after the introduction of new legislation in Denmark. *Med Sci Law* 1991;31:162-6.
5. Albrektsen SB, Thomsen JL. Dødelige skudlæsioner i Østdanmark. *Ugeskr Læger* 1989;151:1803-5.
6. Hardt-Madsen M, Simonsen J. Firearms fatalities in Denmark 1970-1979. *Forensic Sci Int* 1983;23:93-8.
7. Karger B, Wissmann F, Gerlach D et al. Firearm fatalities and injuries from hunting accidents in Germany. *Int J Legal Med* 1996;108:252-5.
8. Steinar M. Lige i øjet! *Jæger* 10/2001:30-3.
9. www.jaegerforbundet.dk/files/pdf/Parolen-ny.pdf /marts 2008.
10. www.lbh.dk/stoej (Høreforeningen) /maj 2007
11. Branchevejledning om forebyggelse af høreskader. Forsvar og politi.

- www.bar-service.dk/Files/Billeder/BARservice/pdf/Forsvar%20politi%20og%20vagt/200305_hreskader_g_e.pdf /marts 2008.
12. www.jaegerforbundet.dk/384/39/1/1803 (nyhedsarkiv 01.04.2005) /maj 2007
 13. Morb Mortal Wkly Rep. Hunting-associated injuries and wearing "hunter" orange clothing. 1996;45:884-7.
 14. Mayer RL. Hunting accidents. Southern Med J 1991;84:1284.

15. Cole TB, Patetta MJ. Hunting firearm injuries, North Carolina. Am J Public Health 1988;78:1585-6.
16. Hunting accidents in New York. New York State Department of Environmental Conservation (DEC) 1994. www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/00044112.htm/ maj 2007.
17. www.berlingske.dk/indland/artikel:aid=889916 (Berlingske Tidende) /maj 2007.

Metodevalg ved klinisk temperaturmåling på danske hospitalsafdelinger

Læge Rasmus Smith, læge Peter Michael Wøldike & overlæge Allan Linneberg

Glostrup Hospital, Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed – Region Hovedstaden

Resume

Introduktion: Formålet med dette studie var at undersøge, hvilke metoder der anvendes som førstevalg ved klinisk måling af temperatur på hospitalsafdelinger i Danmark.

Materiale og metoder: Der blev foretaget en spørgeskemaundersøgelse, der involverede 444 intern medicinske, ortopædkirurgiske, abdominalkirurgiske og pædiatriske sengeafdelinger i Danmark.

Resultater: Fra 348 afdelinger (78%) besvarede man spørgeskemaet. Øre- og rektaltemperaturmåling var de markant hyppigst anvendte førstevalgsmetoder ved temperaturmåling på danske hospitalsafdelinger (94% af alle afdelinger, henholdsvis 44% for øremåling og 50% for rektalmåling). Der var signifikant forskel på valg af temperaturmålemetode imellem de lægevidenskabelige specialer samt imellem regioner i Danmark. Uanset speciale og region blev begge metoder dog hyppigt anvendt som førstevalgs-metode.

Temperaturmåling på en dansk hospitalsafdeling. Fotograf: Peter Michael Wøldike.

Konklusion: Vores resultater afspejler manglende konsensus om valg af metode til den daglige kliniske måling af temperatur på danske hospitalsafdelinger. Der er væsentlige forskelle imellem regioner og specialer i valg af metode. Der synes at være en øst-vest-gradient, således at øremåling blev foretrukket i hovedstadsområdet og Sjælland, mens rektalmåling blev foretrukket i Jylland.

Ved den primære vurdering af patientens kliniske tilstand anvendes der en række simple metoder som måling af puls, blodtryk, iltmætning i blodet og temperatur. Resultatet af disse målinger kan påvirke den videre behandling, hvorfor det er vigtigt, at disse målemetoder er pålidelige. Der er ikke tidligere gennemført undersøgelser, hvori man belyser, hvilke metoder der anvendes som førstevalg til måling af temperatur på patienter, der er indlagt på danske hospitaler. Formålet med dette studie er at undersøge, hvilke metoder der anvendes som førstevalg ved klinisk måling af temperatur på hospitalsafdelinger i Danmark.

Materiale og metoder

Vi gennemførte en spørgeskemaundersøgelse på 444 sengeafdelinger i Danmark. På forhånd valgte vi at inkludere intern medicinske, ortopædkirurgiske, abdominalkirurgiske og pædiatriske afdelinger i undersøgelsen. Spørgeskemaet blev adresseret til afdelingernes afdelingssygeplejersker/oversygeplejersker. Underafdelinger blev selvstændigt inkluderet. Data vedrørende afdelingerne blev indsamlet fra tre kilder i oktober og november 2005: 1) Via »den fælles offentlige sundhedsportal« [1] (samarbejde mellem Amtsrådsforeningen, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Hovedstadens Sygehusfællesskab, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune), 2) på de enkelte hospitalers hjemmesider og 3) ved direkte telefonisk kontakt til hospitalerne.

De relevante oplysninger blev indtastet i en database. Spørgeskemaet (**Tabel 1**), som bestod af syv lukkede spørgsmål, blev sendt med posten den 15. december 2005.